

Student: Ludmila Kubátová

Název práce: Mezinárodní humanitární právo a jeho vymáhání se zaměřením na mezinárodní trestní tribunály

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Petra Ditrichová, PhD.

Rok odevzdání práce: 2016

Posudek vedoucího bakalářské práce

Předložená bakalářská práce obsahuje 50 stran a je přehledně členěna do úvodu, šesti kapitol a závěru. Práce dále obsahuje seznam zkratk a použité literatury.

Po formální stránce se autorka nevyvarovala drobnějších pochybení. Práce občas obsahuje překlepy (např. str. 5 a 6, 22), na některých místech se objevují neobratné formulace tzv. žurnalismy (např. str. 34 „ve Rwandě se rozpoutalo peklo na zemi“). Na řadě míst chybí odkazy na relevantní literaturu či zdroj konkrétní zdroj informací (nelze pouze uvést odkaz na název úmluvy, je nezbytné uvést i konkrétní paragraf či článek, např. str. 12, 13, 25, 28, 29, 33, 34, 39, 40). Autorka dále nevhodně kombinuje dva styly citování tzv. harvardský styl (odkaz přímo v textu v závorce) a klasické poznámky pod čarou.

Z obsahového hlediska je nezbytné zdůraznit, že bakalářská práce se zabývá aktuálním a poměrně složitým tématem, jehož zpracování je v České republice stále vzácné. Náročnost zpracování charakterizuje zejména skutečnost, že kromě znalosti mezinárodního humanitárního práva (MHP) téma vyžaduje také pochopení mezinárodního práva trestního a širších reálií z oblasti ozbrojených konfliktů. Téma je také náročné z hlediska pramenného materiálu, neboť v České republice neexistuje k této oblasti mnoho dostupných materiálů, a je proto většinou nezbytné čerpat z originálních dokumentů (mezinárodní úmluvy, rozsudky), které jsou pouze v anglickém jazyce. Z tohoto hlediska se autorka úkolu zhostila velmi úspěšně a předloženou práci prokázala orientací v dané problematice.

Po stručném úvodu, kde autorka vymezuje důvody, které ji vedly k výběru práce, a kde dále charakterizuje zaměření a cíl práce, se v první kapitole věnuje objasnění problematiky MHP. Tato kapitola čtenáři poskytuje základní informace k pochopení složitosti problematiky MHP. V druhé kapitole se autorka věnuje problematice mezinárodního trestního soudnictví. Po zajímavém historickém exkursu uvádí na příkladu vzniku mezinárodních ad hoc tribunálů (ICTY, ICTR) aktuální vývoj, který vyústil přijetím statutu Mezinárodního trestního soudu. V dalších kapitolách autorka pěkně popsala podstatu tří velmi odlišných případů řešených těmito tribunály. Všechny případy vhodně ilustrují náročnost systému mezinárodní spravedlnosti a dokládají význam judikatury pro celkový rozvoj MHP (interpretace pojmu tíseň, velitelská odpovědnost). U každého tribunálu zároveň autorka uvedla příslušná statistická data, která vhodným způsobem shrnují, jak v praxi dochází k vymáhání MHP. V poslední kapitole autorka provedla stručné hodnocení funkčnosti systému vymáhání MHP a problematiky individuální odpovědnosti.

Na určitých místech se však autorka dopouští nepřesností, kdy některá jsou i vážnějšího obsahového charakteru:

- na str. 4 je uvedeno, že vnitrostátní konflikty jsou „boje probíhající mezi dvěma či více ozbrojenými a organizovanými skupinami na území jednoho státu“, zde však autorka zcela opomněla také uvést, že tyto konflikty zahrnují boje mezi státním a

nestátním aktérem. Ve výčtu platných pravidel pro vnitrostátní konflikty také chybí odkaz na obyčejová pravidla.

- str. 7 výčet úmluv spadajících do oblasti MHP rozhodně není úplný, zejména zde chybí významné úmluvy zakazující určité způsoby a prostředky vedení boje (např. zákaz chemických a bakteriologických zbraní, kazetové munice apod.) Pokud se autorka zaměřila pouze na Ženevské právo, pak je to třeba takto do textu uvést.
- na str. 11 je uveden špatný odkaz místo čl. 52 má být čl. 49.
- na str. 11 je velmi nepřesný a tudíž zavádějící výčet „chráněných osob“. Pojem „chráněná osoba“ patří v MHP k zásadním, proto je třeba k jeho vymezení přistupovat s větší pečlivostí!
- na str. 11 je uvedený nepřesný název První Ženevské úmluvy přijaté v roce 1864. Její název zněl „Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných v polních armádách“.
- na str. 19 není specifikováno, zda výčet vážných porušení se vztahuje k mezinárodnímu ozbrojenému konfliktu nebo i k vnitrostátnímu. Text v práci spíše napovídá, že autorka uvedla pouze výčet platný v mezinárodním ozbrojeném konfliktu.
- str. 21 tzv. Londýnská charta byla podepsána v roce 1945, ne 1954.
- str. 27, autorka uvádí, že „figuranti“ (i když se jedná o tři skutečné osoby) tři uvedených případů z praxe byli obviněni z „válečných zločinů“. Toto je však nepřesné, neboť např. pan Erdemovič byl obviněn ze zločinu proti lidskosti, pan Kajelijeli z genocidy, zločinů proti lidskosti a z válečných zločinů. Proto je v této souvislosti lepší uvést „zločiny podle mezinárodního práva“, tedy širší soubor. Pojem „válečný zločin“ je specifická a užší kategorie.
- str. 35 – 38 u případu Kajelijeli chybí přesnější uvedení že se jednalo o nadstavbu individuální odpovědnosti, a to „odpovědnost nadřízeného“. Případ Kajelijeli je jedním z významných rozsudků ICTR, které měly značný vliv na rozvoj interpretace pojmu „civilní nadřízený“ jako obdoby odpovědnosti „vojenského velitele“.
- Str. 39 autorka nepřesně uvádí status dětí v MHP. Dle Úmluvy o právech dítěte (1989) platí, že je zakázáno, aby se děti mladší 15-ti let účastnili nepřátelství. Dětem je v MHP poskytnuta obecná ochrana jako každé jiné civilní osobě. Pokud se však přímo účastní nepřátelství, pak platí, že jako každá jiná civilní osoba po dobu této účasti ztrácí nárok na ochranu.

Souhrnně autorka prokázala, schopnost práce s textem a vytyčit si výzkumný problém a pracovat s ním. Bakalářská práce odpovídá požadavkům, které jsou na tento typ prací kladeny, a doporučuji ji proto k obhajobě.

Vzhledem k výše uvedeným bodům navrhuji hodnocení mezi „výborně“ až „velmi dobře“. Při obhajobě by se autorka mohla vyjádřit k následujícím otázkám, které mohou vylepšit celkové hodnocení práce:

1. Kdo je podle MHP „chráněnou osobou“ a jak je nezbytné s takovou osobou podle MHP zacházet.
2. Jaké jsou podmínky, aby civilní osoba mohla být shledána trestně odpovědnou za činy spáchané jejím podřízeným.

V Praze dne 19. 8. 2016

.....
Vedoucí bakalářské práce